

Vragenlijst staatssteuntoets

Datum:	6 februari 2023
Ingevuld door:	5.1.2e
Wetstraject	De Vereniging van Zorgaanbieders voor Zorgcommunicatie (VZVZ)

Deze toets dient om te beoordelen of een voorgenomen wetswijziging staatssteun oplevert.

Wanneer staatssteun niet gerechtvaardigd kan worden en niet is aangemeld bij de Commissie is deze strijdig met het Europese recht en moet deze worden teruggevorderd van de aanvrager. Daarom wordt verstrekking van subsidie die niet in lijn is met de staatssteunregels door de Auditdienst Rijk (ADR) en de Algemene Rekenkamer (AR) als onrechtmatig gezien.

Wanneer uit de toets blijkt dat er sprake van staatssteun kan zijn, kan vaak – door bijvoorbeeld bepaalde voorwaarden op te nemen of daarvoor een uitzondering te regelen – worden voorkomen dat daadwerkelijk sprake zal zijn van ongeoorloofde staatssteun. Het is wel zaak dit in een vroeg stadium te onderkennen.

De staatssteuntoets in Subsidieplein bestaat uit vijf gesloten vragen, die zijn samengevat in onderstaand stroomschema uit de 'Handreiking Staatssteun voor de overheid'.¹ Er is sprake van staatssteun als op alle vijf vragen 'ja' moet worden geantwoord.

Als hulpmiddel bij het beantwoorden van de vijf vragen in Subsidieplein is de navolgende vragenlijst ontwikkeld.

Als de uitkomst van de toets is dat er sprake is van staatssteun, neem dan contact op met WJZ via de [5.1.2i Functionele emailadressen](#) en stuur deze vragenlijst ingevuld mee. Voeg daarbij ook de aanvraag, het activiteitenplan en de begroting, als die er reeds zijn.

Als je twijfelt over het antwoord op de vragen raden we je aan eerste de 'Handreiking Staatssteun voor de overheid 2016' te lezen. Deze is [hier](#) te vinden.

Bovendien heeft WJZ een staatssteungroep op VWSnet waar het **Groeidocument 'Staatssteun voor de VWS-Praktijk'** te vinden is. Dit document is een handleiding waarin de hoofdvragen van de staatssteuntoets in detail worden doorlopen en daarbij een koppeling wordt gemaakt met de verschillende beleidsterreinen van VWS.

¹ De 'Handreiking Staatssteun voor de overheid 2016' is [hier](#) te vinden.

Mocht je er ook dan niet uit komen, neem dan ook via de ^{1.21 Functionele emailadres} contact op met WJZ.

Vraag 1: In een paar zinnen, waar gaat de subsidie om?

Subsidieontvanger: VZVZ is een vereniging van koepelorganisaties in de Nederlandse gezondheidszorg en van hun patiënten. De leden van VZVZ betreffen rechtspersonen die de belangen behartigen van groepen patiënten en zorgverzekerden. En rechtspersonen die de belangen behartigen van groepen zorgaanbieders. Zij zijn vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van VZVZ. Deze Algemene Vergadering heeft onder andere de bevoegdheid om het meerjarenplan, het jaarplan en de begroting goed of af te keuren. Daarnaast kent VZVZ een Raad van Toezicht. Dit is een belangrijk toezichthoudend orgaan. Zo kan de Algemene Vergadering de plannen van VZVZ pas goedkeuren ná instemming van de Raad van Toezicht.

VZVZ vervult drie kernfuncties. VZVZ a) is een kennis- en expertisecentrum voor interoperabiliteit. B) beheert de ontwikkeling en uitvoering van afsprakenstelsels en generieke voorzieningen voor haar opdrachtgevers en c) stelt zich op als coördinator van netwerken van uitwisselingen zoals het Landelijk Schakelpunt (LSP).

VZVZ ontvangt de subsidie om reden van efficiency. Anders zouden alle meer dan 5.000 huisartsenpraktijken, 118 Huisartsenposten en 87 ziekenhuizen met een SEH apart gesubsidieerd moeten worden om de aanpassingen mogelijk te maken. VWS zou ook de aparte koepelorganisaties van deze sectoren kunnen subsidiëren, maar ook dit is onslachtig. Deze zorgaanbieders zullen met de subsidie minder lasten ervaren die zij normaliter wel zouden hebben als er geen subsidie zou zijn.

Omschrijving subsidie: Doel van de subsidie is de Corona Opt-in tijdelijk stop te kunnen zetten, zonder dat de mogelijkheid opnieuw op te starten bij oplopende druk op de zorg, definitief onmogelijk wordt.

VZVZ heeft samen met huisartsen en ziekenhuizen de Corona Opt-in ontwikkeld. Omdat de Autoriteit Persoonsgegevens de situatie alleen gedooft, bij een hoge druk op de acute zorg door de besmettingen met het Covid-19 virus, moet het systeem dat de Professionele Samenvatting (PS) beschikbaar stelt via een elektronisch uitwisselingsysteem (EUS) tijdelijk stopgezet kunnen worden. Wettelijk mag de huisarts zonder toestemming van de patiënt vooraf de PS niet klaarzetten voor uitwisseling via een EUS. Met de Corona Opt-in zijn de systemen aangepast, echter zonder voorziening om e.e.a. tijdelijk uit te kunnen zetten. Daarom zijn er opnieuw aanpassingen nodig van de systemen die nu zijn ingebouwd bij huisartsen, huisartsenposten (HAP) en spoedeisende hulpafdelingen (SEH).

Wanneer het systeem moet stoppen zonder dat het mogelijk is om het weer snel op te starten, komt de acute zorg aan Covid-19 patiënten in het geding. Daarnaast kan het leiden tot extra onnodige zorg en/of onveilige situaties voor de patiënten.

VZVZ vraagt een project subsidie aan voor de aanpassing van de systemen bij huisartsen en ziekenhuizen. Met de subsidie worden de kosten die de ICT-leveranciers maken i.v.m. de noodzakelijke aanpassing van de ICT-omgevingen van de eerder genoemde zorgaanbieders vergoed. De aanpassingen door die ICT-leveranciers zullen tegen marktconforme voorwaarden worden uitgevoerd. Daarmee worden de zorgaanbieders zelf niet extra belast. VWS heeft vanuit het Regeerakkoord middelen voor deze projectsubsidie ontvangen.

VZVZ heeft voor toestemming in spoedsituaties (tijdens de Covid-pandemie) een project subsidie ontvangen van VWS voor het ontsluiten van de HIS-leveranciers, de HAPIS-leveranciers en SEHIS-leveranciers. Destijds heeft ook ZN deels aan de kosten bijgedragen.

Met de nieuwe projectsubsidie worden de systemen van de brondossierhouders (huisartsen) opnieuw aangepast, zodat de Corona Opt-in meer in lijn is met de wens van de AP.

Vraag 2: Welke activiteiten willen we subsidiëren?

Geef hieronder aan welke activiteiten we willen subsidiëren en om welk bedrag het per activiteit gaat. Geef zo nodig een toelichting bij iedere activiteit, bijvoorbeeld voor wie de activiteit is bedoeld en of de organisatie de activiteit zelf gaat uitvoeren of daar derden voor inhuurt.

Als de subsidie op meer activiteiten ziet, breid dan de tabel naar beneden uit.

Nr.	Omschrijving activiteit	Bedrag €
1	Het aanpassen van de systemen bij huisartsen, HAP en SEH's in	€ 325.800,-

	ziekenhuizen. De genoemde sectoren hoeven zelf niet bij te dragen aan de kosten. Hieronder de specificatie van de kosten.	
--	---	--

Vraag 3: Welke van deze activiteiten zijn economische activiteiten en welke niet? Motiveer het antwoord.

Een economische activiteit is het aanbieden van goederen of diensten op een markt. Er bestaat een markt als er een andere onderneming is die het goed of de dienst ook aanbiedt of kan aanbieden. De rechtsvorm van de organisatie die de economische activiteiten uitvoert doet niet ter zake. Ook stichtingen of verenigingen kunnen economische activiteiten uitvoeren.

Nr.	Activiteit	Economisch?	Waarom wel/niet?
1	Het mogelijk maken van het stopzetten van de Corona Opt-in.	Nee	Het betreft het aanpassen van de systemen eigendom zijn van afzonderlijke huisartsen en ziekenhuizen, met het doel om te voldoen aan proportionaliteitseisen voor het beschikbaar stellen van medische gegevens. De kosten van ontwikkeling, aansluiting en het beheer zijn hoog, de opbrengsten zijn nihil. Zorg is een publieke functie. Acute zorg is van vitaal belang.
2		Kies een item.	

Vraag 4: Is de subsidieontvanger landelijk actief? Worden de activiteiten door heel Nederland uitgevoerd?

Alleen subsidie die zuiver lokaal is, heeft geen grensoverschrijdend effect in het staatssteunrecht. Denk daarbij aan een klein verzorgingshuis in het midden van het land, waar alleen Nederlandse bewoners verzorgd worden en waarin ook geen enkele buitenlandse investeerder geïnteresseerd is, en evenmin in verzorgingshuizen in de omgeving.

De subsidie komt via VZVZ ten goede aan de huisartsenpraktijken, huisartsenposten en ziekenhuizen met een SEH in heel Nederland. Met de subsidie worden namelijk de kosten die de ICT-leveranciers maken ivm de noodzakelijke aanpassing van de ICT-omgevingen van de eerder genoemde zorgaanbieders vergoed. De aanpassingen door die ICT-leveranciers zullen tegen marktconforme voorwaarden worden uitgevoerd. Het gaat om Nederlandse zorgaanbieders, en nationaal gebruik van acute zorg van in Nederland wonende patiënten. De zorgaanbieders maken gebruik van een beperkt aantal ICT-leveranciers die hun systemen aanpassen. Zorgaanbieders zullen voor deze (beperkte) aanpassing niet aankloppen bij andere dan hun eigen leverancier.

Conclusie: Als je op vraag 3 één of meerdere keren "ja" hebt geantwoord en eveneens op vraag 4, dan is er zeer waarschijnlijk sprake van staatssteun.

M.i. is er geen sprake van staatssteun. Het gaat om het deels bekostigen van het de stopknop in de huidige systemen van zorgaanbieders.

Als er al sprake is van staatssteun, dan gaat het hier om een Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB). Voor de spoedzorg / Corona opt in is ook aan VZVZ een project subsidie beschikbaar gesteld. VZVZ heeft daarmee in de afgelopen jaren een OTV in de steigers gezet, waarin toestemmingen vooraf worden klaargezet voor later gebruik (Wabvpz).

Dat er sprake is van staatssteun is nog geen reden om niet te subsidiëren. Alleen ongeoorloofde staatssteun is verboden. Staatssteun kan geoorloofd worden gemaakt op een aantal manieren. Voor VWS zijn de volgende vrijstellingen relevant:

- A. De 'de-minimis' verordening;
Subsidies van minder dan € 200.000,- over drie jaar aan één onderneming. Zie ook paragraaf 3.1 van de 'Handreiking Staatssteun voor de overheid'.
- B. Een van de vrijstellingsverordeningen, waarbij voor VWS eigenlijk alleen de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV) van belang is;
Denk daarbij aan steun voor het MKB, steun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie, steun voor kwetsbare werknemers en werknemers met een handicap, sociale vervoerssteun voor bewoners van afgelegen gebieden, steun voor cultuur en instandhouding van het erfgoed, steun voor sportinfrastructuur en multifunctionele recreatieve infrastructuur. Zie ook paragraaf 3.2 van de 'Handreiking Staatssteun voor de overheid'.
- C. Er is sprake van een Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB).
Het moet dan gaan om diensten die de markt onvoldoende oppakt of niet tegen maatschappelijk aanvaardbare en objectieve voorwaarden worden verricht (bv prijs, kwaliteit of continuïteit). Denk daarbij aan spoedeisende hulp in afgelegen gebieden of bijvoorbeeld de kosten voor de NIPT-test. Zie ook paragraaf 3.5 van de Handreiking Staatssteun voor de overheid' en de 'Handreiking DAEB'.²

Hulp nodig? Neem contact op met WJZ via de [5.1.2f Functionele emailadressen](#) en stuur daarbij de ingevulde toets mee. Voeg daarbij ook de aanvraag, het activiteitenplan en de begroting, als die er reeds zijn.

WJZ

Is WJZ ingeschakeld? Ja

Naam WJZ'er: [5.1.2e](#)

² De 'Handreiking DAEB' is [hier](#) te vinden.

ADVIES WJZ:

De gegeven subsidie wordt gebruikt om de kosten voor verschillende partijen om aangesloten te worden op de OTV te vergoeden.

Dit gebeurt door de leveranciers van de IT-systemen van de huisartsen, GGZ instellingen en ambulancediensten te betalen om een aanpassing te doen in hun systemen waardoor de gegevens uitwisseling mogelijk wordt.

Het uiteindelijke voordeel hiervan is voor de cliënten nu zij geen aparte toestemmingen hoeven te verstrekken aan aparte partijen.

Voor de zorgaanbieders zit er geen voordeel aan de subsidie nu zij enerzijds geen geld ontvangen en anderzijds (logischerwijs) niet concurreren op de uitwisseling van toestemmingen.

Voor de aanbieders van de systemen geldt dat zij weliswaar een voordeel genieten doordat zij betaald krijgen om hun systemen aan te passen, maar dat zij hier enerzijds geen voordeel aan ontlenen ten opzichte van concurrenten (nu deze allemaal dezelfde aanpassing zullen doen) en anderzijds dat de tarieven die aan de individuele aanbieders betaald zullen worden marktconform zullen zijn nu VZVZ/ZN deze ook eenvoudig tussen de aanbieders zullen kunnen vergelijken. Voor VZVZ/ZN is er ook een incentive om de tarieven zo laag mogelijk te houden nu zij ook zelf een bijdrage zullen leveren.

Daarmee is er geen sprake van staatssteun. WJZ raadt wel aan om de zogeheten derden bepaling op te nemen in de subsidiebeschikking:

“Indien met gebruikmaking van deze subsidie derden worden ingehuurd om commerciële activiteiten te verrichten, dient gewaarborgd te worden dat deze activiteiten tegen marktconforme voorwaarden worden uitgevoerd. VZVZ moet kunnen aantonen dat zij hiervoor zorg draagt. Eén van de manieren om activiteiten tegen marktconforme voorwaarden te realiseren, is bijvoorbeeld het opvragen van meerdere offertes waarbij het selectieproces op non-discriminatoire, transparante en onvoorwaardelijke wijze zal plaatsvinden.”